

Classical Greek
Standard level
Paper 2

Wednesday 13 May 2015 (morning)

1 hour 30 minutes

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Answer three questions from two genres only. Each question is worth **[15 marks]**.
- The maximum mark for this examination paper is **[45 marks]**.

Answer **three** questions from **two** genres **only**. These questions should be taken from the **two** genres you have studied.

Genre: epic

Question 1. Homer, *Odyssey* 9.216–236

καρπαλίμως δ' εἰς ἄντρον ἀφικόμεθ', οὐδέ μιν ἔνδον
 εὔρομεν, ἀλλ' ἐνόμειε νομὸν κάτα πίονα μῆλα.
 ἐλθόντες δ' εἰς ἄντρον ἐθηεύμεσθα ἕκαστα.
 220 ταρσοὶ μὲν τυρῶν βρῖθον, στείνοντο δὲ σηκοὶ
 ἄρνῶν ἢ δ' ἐρίφων· διακεκριμένα δὲ ἕκασται
 ἔρχατο, χωρὶς μὲν πρόγονοι, χωρὶς δὲ μέτασσαι,
 χωρὶς δ' αὖθ' ἔρσαι. ναῖον δ' ὄρῳ ἄγγεα πάντα,
 γαυλοὶ τε σκαφίδες τε, τετυγμένα, τοῖς ἐνάμελγεν.
 225 ἔνθ' ἐμὲ μὲν πρῶτισθ' ἔταροι λίσσοντ' ἐπέεσσι
 τυρῶν αἰνυμένους ἰέναι πάλιν, αὐτὰρ ἔπειτα
 καρπαλίμως ἐπὶ νῆα θοὴν ἐρίφους τε καὶ ἄρνας
 σηκῶν ἐξελάσαντας ἐπιπλεῖν ἄλμυρον ὕδωρ·
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην, ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν,
 230 ὄφρ' αὐτόν τε ἴδοιμι, καὶ εἴ μοι ξείνια δοίη.
 οὐδ' ἄρ' ἔμελλ' ἐτάροισι φανεῖς ἐρατεινὸς ἔσεσθαι.
 ἔνθα δὲ πῦρ κήαντες ἐθύσαμεν ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
 τυρῶν αἰνύμενοι φάγομεν, μένομέν τέ μιν ἔνδον
 ἦμενοι, ἦος ἐπῆλθε νέμων. φέρε δ' ὄβριμον ἄχθος
 ὕλης ἀζαλέης, ἵνα οἱ ποτιδόρπιον εἴη,
 235 ἔντοσθεν δ' ἄντροιο βαλὼν ὀρυμαγδὸν ἔθηκεν·
 ἡμεῖς δὲ δεῖσαντες ἀπεσσύμεθ' ἐς μυχὸν ἄντρου.

- (a) καρπαλίμως ... ἐνάμελγεν (lines 216–223). Outline the way the Cyclops is presented by Homer through what Odysseus and his companions see in the cave. Support your answer by quoting **four** details from the Greek text. [4]
- (b) Write out and scan ἔνθ' ... ἔπειτα (lines 224–225). Indicate elisions where necessary. [2]
- (c) What **two** expressions give the audience a premonition of the bad turn Odysseus's adventure with the Cyclops will take? Support your answer by quoting the Greek text. [2]
- (d) ἔνθ' ... δοίη (lines 224–229). Contrast the behaviour of Odysseus and of his companions. Give **four** details to show how they react to the situation. [4]
- (e) Explain, giving **three** details, the dramatic effect of the arrival of the Cyclops (lines 233–236). Quotation of the Greek text is **not** required. [3]

Genre: epic

Question 2. Homer, *Odyssey* 9.440–460

440 ἄναξ δ' ὀδύνησι κακῆσι
 τειρόμενος πάντων οἴων ἐπεμαίετο νῶτα
 ὀρθῶν ἐσταότων· τὸ δὲ νήπιος οὐκ ἐνόησεν,
 ὥς οἱ ὑπ' εἰροπόκων οἴων στέρνοισι δέδεντο.
 ὕστατος ἀρνεῖος μῆλων ἔστειχε θύραζε
 445 λάχνῳ στεινόμενος καὶ ἐμοὶ πυκινὰ φρονέοντι.
 τὸν δ' ἐπιμασσάμενος προσέφη κρατερὸς Πολύφημος·
 “κριε πέπον, τί μοι ὧδε διὰ σπέος ἔσσο μῆλων
 ὕστατος; οὐ τι πάρος γε λελειμμένος ἔρχεαι οἴων,
 ἀλλὰ πολὺ πρῶτος νέμει τέρην ἄνθεα ποίης
 450 μακρὰ βιβάς, πρῶτος δὲ ροὰς ποταμῶν ἀφικάνεις,
 πρῶτος δὲ σταθμόνδε λιλαίει ἀπονέεσθαι
 ἐσπέριος· νῦν αὐτε πανύστατος. ἦ σύ γ' ἀνακτος
 ὀφθαλμὸν ποθέεις, τὸν ἀνήρ κακὸς ἐξαλάωσε
 σὺν λυγροῖς ἐτάροισι δαμασσάμενος φρένας οἴνω,
 455 Οὔτις, ὃν οὐ πῶ φημι πεφυγμένον εἶναι ὄλεθρον.
 εἰ δὴ ὁμοφρονέοις ποτιφωνήεις τε γένοιο
 εἰπεῖν ὄππῃ κείνος ἐμὸν μένος ἤλασκάξει·
 τῷ κέ οἱ ἐγκέφαλός γε διὰ σπέος ἄλλυδις ἄλλη
 θεινομένου ραίοιτο πρὸς οὔδει, κὰδ δέ κ' ἐμὸν κῆρ
 460 λωφήσειε κακῶν, τὰ μοι οὔτιδανὸς πόρεν Οὔτις.”

- (a) Translate ἄναξ ... δέδεντο (lines 440–443). [3]
- (b) ἄναξ ... Πολύφημος (line 440–446). Give **three** words or expressions, in Greek with English translation, that describe the Cyclops. [3]
- (c) Write out and scan κριε ... οἴων (lines 447–448). Indicate elisions where necessary. [2]
- (d) Briefly comment on the tone of Polyphemos's words to the ram (lines 447–454). Support your answer by quoting **three** details from the Greek text. [4]
- (e) ἦ ... ἤλασκάξει (lines 452–457). What does Polyphemos wish his ram could do, and what would the ram need in order to do that? Quotation of the Greek text is **not** required. [3]

Turn over

Genre: historiography**Question 3. Herodotus, 7.54–55**

ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο ἐς τὴν διάβασιν· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον ἐθέλοντες ιδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμῆματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες καὶ μυσίησι στορνύντες τὴν ὁδόν. ὡς δ' ἐπανέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσῆς φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν εὔχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίαν οἱ συντυχίην τοιαύτην γενέσθαι, ἢ μιν παύσει 5 καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκείνης γένηται. εὐξάμενος δὲ ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ χρύσειον κρητῆρα καὶ Περσικὸν ξίφος, τὸν ἀκινάκην καλέουσι. ταῦτα οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρίναι οὔτε εἰ τῷ ἡλίῳ ἀνατιθεὶς κατῆκε ἐς τὸ πέλαγος, οὔτε εἰ μετεμέλησέ οἱ τὸν Ἑλλήσποντον μαστιγώσαντι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν ἐδωρέετο. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποιήτο, διέβαινον κατὰ μὲν τὴν ἐτέρην τῶν γεφυρέων τὴν πρὸς τοῦ Πόντου 10 ὁ πεζός τε καὶ ἡ ἵππος ἅπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον τὰ ὑποζύγια καὶ ἡ θεραπῆ. ἠγέοντο δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, ἐστεφανωμένοι πάντες, μετὰ δὲ τούτους ὁ σύμμικτος στρατὸς παντοίων ἐθνέων.

- (a) ταύτην ... ὁδόν (lines 1–3). Describe the **two** rituals performed to propitiate the crossing before sunrise. Support your answer by quoting the Greek text. [2]
- (b) ὡς ... γένηται (lines 3–5). Outline Xerxes's demands in his prayer to the sun. Quotation of the Greek text is **not** required. [3]
- (c) ταῦτα οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρίναι (line 7). Explain Herodotus's reticence [reserve] on this point, giving **four** details relevant to his historical method. [4]
- (d) Translate ὡς δὲ ταῦτά ... ἅπασα (lines 9–10). [3]
- (e) παντοίων ἐθνέων (line 12). Name **three** of the nations, apart from the Persians, that were part of Xerxes's infantry. [3]

Genre: historiography

Question 4. Herodotus, 7.56–57

Ξέρξης δὲ ἐπεὶ διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθηεῖτο τὸν στρατὸν ὑπὸ μαστίγων διαβαίνοντα· διέβη δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐν ἑπτὰ ἡμέρησι καὶ ἐν ἑπτὰ εὐφρόνησι, ἐλινύσας οὐδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται, Ξέρξω ἤδη διαβεβηκότος τὸν Ἑλλησπόντον, ἄνδρα εἰπεῖν Ἑλλησπόντιον “ὦ Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρση καὶ οὐνομα ἀντὶ Διὸς Ξέρξην θέμενος ἀνάστατον τὴν Ἑλλάδα θέλεις ποιῆσαι, ἄγων πάντας ἀνθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων ἐξῆν τοι ποιέειν ταῦτα.” ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὀρμημένοισι τέρας σφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο καίπερ εὐσύμβλητον ἐόν· ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγόν. εὐσύμβλητον ὦν τῆδε τοῦτο ἐγένετο, ὅτι ἔμελλε μὲν ἐλᾶν στρατιὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης ἀγαυρότατα καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὀπίσω δὲ περὶ ἑωυτοῦ τρέχων ἤξειν ἐς τὸν αὐτὸν χώρον. ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ τέρας ἐόντι ἐν Σάρδισι· ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον διζὰ ἔχουσιν αἰδοῖα, τὰ μὲν ἔρσηνος τὰ δὲ θηλέης· κατύπερθε δὲ ἦν τὰ τοῦ ἔρσηνος. τῶν ἀμφοτέρων λόγον οὐδένα ποιησάμενος τὸ πρόσω ἐπορεύετο, σὺν δὲ οἱ ὁ πεζὸς στρατός.

- (a) Ξέρξης ... χρόνον (lines 1–2). Give **two** details about the crossing of the Hellespont. Quotation of the Greek text is **not** required. [2]
- (b) ὦ Ζεῦ ... ταῦτα (lines 3–5). What is causing the astonishment of the Hellespontian man? Give **four** details. Quotation of the Greek text is **not** required. [4]
- (c) Give **two** words or expressions that show typical features of Herodotus’s Ionic dialect and explain how each differs from classical Attic. [4]
- (d) Translate εὐσύμβλητον ὦν ... μεγαλοπρεπέστατα (lines 7–8). [3]
- (e) Locate as precisely as possible the **two** places where the omens take place. [2]

Genre: tragedy

Question 5. Euripides, *Hippolytus* 433–458

TPO. δέσποιν', ἐμοί τοι συμφορὰ μὲν ἀρτίως
 ἢ σὴ παρέσχε δεινὸν ἐξαίφνης φόβον·
 435 νῦν δ' ἐννοοῦμαι φαῦλος οὔσα, κὰν βροτοῖς
 αἰ δεύτεραί πως φροντίδες σοφώτεραι.
 οὐ γὰρ περισσὸν οὐδὲν οὐδ' ἔξω λόγου
 πέπονθας, ὄργαι δ' ἐς σ' ἀπέσκηψαν θεᾶς.
 ἐρᾶς· τί τοῦτο θαῦμα; σὺν πολλοῖς βροτῶν.
 440 κᾶπειτ' ἔρωτος οὔνεκα ψυχὴν ὀλεῖς;
 οὐ τᾶρα λύει τοῖς ἐρώσι τῶν πέλας,
 ὅσοι τε μέλλουσ', εἰ θανεῖν αὐτοὺς χρεῶν.
 Κύπρις γὰρ οὐ φορητὸν ἦν πολλὴ ρύη,
 ἢ τὸν μὲν εἶκονθ' ἠσυχῆ μετέρχεται,
 445 ὄν δ' ἂν περισσὸν καὶ φρονοῦνθ' εὔρη μέγα,
 τοῦτον λαβοῦσα πῶς δοκεῖς καθύβρισεν.
 φοιτᾷ δ' ἂν αἰθέρ', ἔστι δ' ἐν θαλασσίῳ
 κλύδωνι Κύπρις, πάντα δ' ἐκ ταύτης ἔφυ·
 ἢ δ' ἐστὶν ἢ σπείρουσα καὶ διδοῦσ' ἔρον,
 450 οὐ πάντες ἐσμέν οἱ κατὰ χθόν' ἔκγονοι.
 ὅσοι μὲν οὖν γραφάς τε τῶν παλαιτέρων
 ἔχουσιν αὐτοὶ τ' εἰσὶν ἐν μούσαις ἀεὶ
 ἴσασι μὲν Ζεὺς ὥς ποτ' ἠράσθη γάμων
 Σεμέλης, ἴσασι δ' ὥς ἀνήρπασέν ποτε
 455 ἢ καλλιφεγγῆς Κέφαλον ἐς θεοὺς Ἔως
 ἔρωτος οὔνεκ'· ἀλλ' ὅμως ἐν οὐρανῷ
 ναίουσι κοῦ φεύγουσιν ἐκποδῶν θεοῦς,
 στέργουσι δ', οἶμαι, ξυμφορᾷ νικώμενοι.

- (a) αἰ δεύτεραί πως φροντίδες σοφώτεραι (line 436). Explain what the nurse's second thoughts are, and whether or not they really are "wiser". Give **four** details. Quotation of the Greek text is **not** required. [4]
- (b) Write out and scan ὄν δ' ἂν ... καθύβρισεν (lines 445–446). Indicate elisions where necessary. [2]
- (c) Give **three** reasons why the nurse thinks Phaedra should not be so upset by her love for Hippolytus. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (d) Give **one** additional detail, **not** found in the text, for each of the objects of divine love mentioned in lines 454–455. [2]
- (e) What kind of arguments does the nurse put forward to persuade Phaedra? Give **four** details. Quotation of the Greek text is **not** required. [4]

Genre: tragedy

Question 6. Euripides, *Hippolytus* 482–502

	ΧΟ.	Φαίδρα, λέγει μὲν ἤδε χρησιμώτερα πρὸς τὴν παροῦσαν ξυμφορὰν, αἰνῶ δὲ σέ. ὁ δ' αἴνος οὗτος δυσχερέστερος λόγων
485	ΦΑΙ.	τῶν τῆσδε καὶ σοι μᾶλλον ἀλγίων κλύειν. τοῦτ' ἔσθ' ὁ θνητῶν εὖ πόλεις οἰκουμένας δόμους τ' ἀπόλλυσ', οἱ καλοὶ λίαν λόγοι. οὐ γάρ τι τοῖσιν ὥσὶ τερπνὰ χρῆ λέγειν, ἀλλ' ἐξ ὄτου τις εὐκλεῆς γενήσεται.
490	ΤΡΟ.	τί σεμνομυθεῖς; οὐ λόγων εὐσχημόνων δεῖ σ', ἀλλὰ τάνδρός. ὡς τάχος διστέον, τὸν εὐθὺν ἐξειπόντας ἀμφὶ σοῦ λόγον. εἰ μὲν γὰρ ἦν σοι μὴ 'πί συμφοραῖς βίος τοιαῖσδε, σῶφρων δ' οὔσ' ἐτύγχανες γυνή,
495	ΦΑΙ.	οὐκ ἄν ποτ' εὐνῆς οὔνεχ' ἠδονῆς τε σῆς προῆγον ἄν σε δεῦρο· νῦν δ' ἀγὼν μέγας σῶσαι βίον σόν, κούκ ἐπίφθονον τόδε. ὦ δεινὰ λέξασ', οὐχὶ συγκλήσεις στόμα καὶ μὴ μεθήσεις αὐθις αἰσχίστους λόγους;
500	ΤΡΟ.	αἴσχυρ', ἀλλ' ἀμείνω τῶν καλῶν τάδ' ἐστὶ σοι. κρεῖισσον δὲ τοῦργον, εἴπερ ἐκσώσει γέ σε, ἢ τοῦνομ', ᾧ σὺ κατθανῆ γαυρουμένη.

- (a) λέγει μὲν ἤδε ... αἰνῶ δὲ σέ (lines 482–483). Explain what the Chorus is referring to. Give **four** details. Quotation of the Greek text is **not** required. [4]
- (b) οἱ καλοὶ λίαν λόγοι ... λόγων εὐσχημόνων (lines 487–490). Contrast the use of adjectives by Phaedra and the nurse to describe “λόγοι”. Give **four** details, referring to the whole extract. Quotation of the Greek text is **not** required. [4]
- (c) εἰ μὲν ... δεῦρο (lines 493–496). Present **two** circumstances under which the nurse would **not** have to recommend this course of action to Phaedra. [2]
- (d) Translate αἴσχυρ' ... γαυρουμένη (lines 500–502). [3]
- (e) τοῦργον ... τοῦνομ' (lines 501–502). To what do these **two** words refer? [2]

Turn over

Genre: comedy

Question 7. Aristophanes, *Clouds* 1088–1114

	ΑΔ.	φέρε δὴ μοι φράσον· συνηγοροῦσιν ἐκ τίνων;
1090	ΔΙΚ.	ἐξ εὐρυπρώκτων.
	ΑΔ.	πείθομαι. τί δαί; τραγωδοῦσ' ἐκ τίνων;
	ΔΙΚ.	ἐξ εὐρυπρώκτων.
	ΑΔ.	εὖ λέγεις. δημηγοροῦσι δ' ἐκ τίνων;
	ΔΙΚ.	ἐξ εὐρυπρώκτων.
1095	ΑΔ.	ἄρα δῆτ' ἔγνωκας ὡς οὐδὲν λέγεις; καὶ τῶν θεατῶν ὁπότεροι πλείους σκόπει.
	ΔΙΚ.	καὶ δὴ σκοπῶ.
	ΑΔ.	τί δῆθ' ὄρα;
1100	ΔΙΚ.	πολὺ πλείονας νῆ τοὺς θεοὺς τοὺς εὐρυπρώκτους· τουτονὶ γοῦν οἶδ' ἐγὼ κάκεινονὶ καὶ τὸν κομήτην τουτονί.
	ΑΔ.	τί δῆτ' ἐρεῖς;
	ΔΙΚ.	ἡττήμεθ'· ὦ κινούμενοι πρὸς τῶν θεῶν δέξασθέ μου θοιμάτιον, ὡς ἐξαυτομολῶ πρὸς ὑμᾶς.
1105	ΣΩ.	τί δῆτα; πότερα τοῦτον ἀπάγεσθαι λαβῶν βούλει τὸν υἱόν, ἢ διδάσκω σοι λέγειν;
	ΣΤΡ.	δίδασκε καὶ κόλαζε καὶ μέμνησ' ὅπως εὖ μοι στομώσεις αὐτόν, ἐπὶ μὲν θάτερα οἶον δικιδίους, τὴν δ' ἑτέραν αὐτοῦ γνάθον
1110		στόμωσον οἶαν ἐς τὰ μείζω πράγματα.
	ΣΩ.	ἀμέλει κομει τοῦτον σοφιστὴν δεξιόν.
	ΦΕΙ.	ὠχρὸν μὲν οὖν οἶμαί γε καὶ κακοδαίμονα.
	ΧΟ.	χωρεῖτέ νυν. οἶμαι δέ σοι ταῦτα μεταμελήσειν.

- (a) Set the scene in its context. Who is speaking? Why? What are they arguing about? [3]
- (b) What **three** categories of persons are insulted in lines 1088–1094? Give the relevant Greek words together with the English translation. [3]
- (c) τουτονὶ ... τουτονί (lines 1099–1101). Explain how Aristophanes's language produces a comic effect in these lines. Support your answer by quoting the Greek text. [4]

(This question continues on the following page)

(Question 7 continued)

- (d) Write out and scan δίδασκε ... θάτερα (lines 1107–1108). Indicate elisions where necessary. [2]
- (e) Translate ἀμέλει ... μεταμελήσειν (lines 1111–1114). [3]

(Comedy continues on the following page)

Genre: comedy

Question 8. Aristophanes, *Clouds* 1–24

ΣΤΡ. ἰοὺ ἰοῦ·
 ὦ Ζεῦ βασιλεῦ τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν ὅσον·
 ἀπέραντον. οὐδέποθ' ἡμέρα γενήσεται;
 καὶ μὴν πάλαι γ' ἀλεκτρυόνης ἤκουσ' ἐγώ·
 5 οἱ δ' οἰκέται ρέγκουσιν· ἀλλ' οὐκ ἂν πρὸ τοῦ.
 ἀπόλοιο δῆτ' ὦ πόλεμε πολλῶν οὔνεκα,
 ὅτ' οὐδὲ κολάσ' ἔξεστί μοι τοὺς οἰκέτας.
 ἀλλ' οὐδ' ὁ χρηστὸς οὔτοσὶ νεανίας
 ἐγείρεται τῆς νυκτός, ἀλλὰ πέρδεται
 10 ἐν πέντε σισύραις ἐγκεκορδυλημένος.
 ἀλλ' εἰ δοκεῖ ρέγκωμεν ἐγκεκαλυμμένοι.
 ἀλλ' οὐ δύναμαι δείλαιος εὔδειν δακνόμενος
 ὑπὸ τῆς δαπάνης καὶ τῆς φάτνης καὶ τῶν χρεῶν
 διὰ τουτονὶ τὸν υἱόν. ὁ δὲ κόμην ἔχων
 15 ἰππάζεται τε καὶ ξυνωρικεῦται
 ὄνειροπολεῖ θ' ἵππους· ἐγὼ δ' ἀπόλλυμαι
 ὄρων ἄγουσαν τὴν σελήνην εἰκάδας·
 οἱ γὰρ τόκοι χωροῦσιν. ἅπτε παῖ λύχνον,
 κᾶκφερε τὸ γραμματεῖον, ἴν' ἀναγνῶ λαβῶν
 20 ὀπόσοις ὀφείλω καὶ λογίσωμαι τοὺς τόκους.
 φέρ' ἴδω τί ὀφείλω; δώδεκα μνᾶς Πασίᾳ.
 τοῦ δώδεκα μνᾶς Πασίᾳ; τί ἐχρησάμην;
 ὅτ' ἐπριάμην τὸν κοππατίαν. οἴμοι τάλας,
 εἴθ' ἔξεκόπην πρότερον τὸν ὀφθαλμὸν λίθω.

- (a) Outline **four** reasons why Strepsiades is in a bad mood. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (b) Outline **three** ways in which the historical context of the play is reflected in this extract. [3]
- (c) Explain the expression ὄρων ἄγουσαν τὴν σελήνην εἰκάδας (line 17). Why does this worry Strepsiades? [2]
- (d) Translate οἱ γὰρ τόκοι ... τοὺς τόκους (lines 18–20). [3]
- (e) Explain the wordplay in the last **two** lines of the extract. [3]

Blank page

Genre: philosophy

Question 9. Plato, *Apology* 20d–21a

ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι' οὐδὲν ἄλλ' ἢ διὰ σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ἔσχηκα. ποίαν δὴ σοφίαν ταύτην; ἥπερ ἔστιν ἴσως ἀνθρωπίνη σοφία· τῷ ὄντι γὰρ κινδυνεύω ταύτην εἶναι σοφός. οὔτοι δὲ τάχ' ἄν, οὓς ἄρτι ἔλεγον, μείζω τινὰ ἢ κατ' ἀνθρώπον σοφίαν σοφοὶ εἶεν, ἢ οὐκ ἔχω τί λέγω· οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε αὐτὴν ἐπίσταμαι, ἀλλ' ὅστις φησὶ ψεύδεταιί τε καὶ ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἐμῇ

5 λέγει. καὶ μοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ θορυβήσητε, μηδ' ἐὰν δόξω τι ὑμῖν μέγα λέγειν· οὐ γὰρ ἐμὸν ἐρῶ τὸν λόγον ὃν ἂν λέγω, ἀλλ' εἰς ἀξιόχρεων ὑμῖν τὸν λέγοντα ἀνοίσω. τῆς γὰρ ἐμῆς, εἰ δὴ τίς ἐστὶν σοφία καὶ οἶα, μάρτυρα ὑμῖν παρέξομαι τὸν θεὸν τὸν ἐν Δελφοῖς. Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που. οὗτος ἐμός τε ἑταῖρος ἦν ἐκ νέου καὶ ὑμῶν τῷ πλήθει ἑταῖρός τε καὶ συνέφυγε τὴν φυγὴν ταύτην καὶ μεθ' ὑμῶν κατήλθε. καὶ ἴστε δὴ οἷος ἦν Χαιρεφῶν, ὡς σφοδρὸς ἐφ' ὅτι

10 ὀρμήσειεν. καὶ δὴ ποτε καὶ εἰς Δελφοὺς ἐλθὼν ἐτόλμησε τοῦτο μαντεύσασθαι—καί, ὅπερ λέγω, μὴ θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες—ἤρετο γὰρ δὴ εἴ τις ἐμοῦ εἴη σοφώτερος. ἀνεῖλεν οὖν ἡ Πυθία μηδένα σοφώτερον εἶναι.

- (a) Translate ἐγὼ ... σοφία (lines 1–2). [3]
- (b) καὶ μοι ... Δελφοῖς (line 5–7). What does Socrates ask the Athenian people to do and why? [3]
- (c) Choose **three** examples to illustrate Plato's literary style. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (d) Describe the kind of wisdom (σοφία) Socrates is referring to as his own. [3]
- (e) Explain how Socrates uses Chaerephon to downplay his own role in the consultation of the oracle. [3]

Genre: philosophy

Question 10. Plato, *Apology* 38c–39a

οὐ πολλοῦ γ' ἔνεκα χρόνου, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὄνομα ἔξετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λαιδορεῖν ὡς Σωκράτη ἀπεκτόνατε, ἄνδρα σοφόν—φήσουσι γὰρ δὴ σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ εἶμι, οἱ βουλόμενοι ὑμῖν ὀνειδίζειν— εἰ γοῦν περιεμείνατε ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν ὑμῖν τοῦτο ἐγένετο· ὁρᾶτε γὰρ δὴ τὴν ἡλικίαν ὅτι πόρρω ἤδη ἐστὶ τοῦ βίου θανάτου δὲ ἐγγύς.

- 5 λέγω δὲ τοῦτο οὐ πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ καταψηφισαμένους θάνατον. λέγω δὲ καὶ τότε πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους. ἴσως με οἴεσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπορία λόγων ἐάλωκεναι τοιούτων οἷς ἂν ὑμᾶς ἔπεισα, εἰ ὦμην δεῖν ἅπαντα ποιεῖν καὶ λέγειν ὥστε ἀποφυγεῖν τὴν δίκην. πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ' ἀπορία μὲν ἐάλωκα, οὐ μέντοι λόγων, ἀλλὰ τόλμης καὶ ἀναισχυντίας καὶ τοῦ μὴ ἐθέλειν λέγειν πρὸς ὑμᾶς τοιαῦτα οἷ' ἂν ὑμῖν μὲν ἥδιστα ἦν ἀκούειν—
- 10 θρηνοῦντός τέ μου καὶ ὀδυρομένου καὶ ἄλλα ποιοῦντος καὶ λέγοντος πολλὰ καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὡς ἐγὼ φημι, οἷα δὴ καὶ εἴθισθε ὑμεῖς τῶν ἄλλων ἀκούειν. ἀλλ' οὔτε τότε ᾤθηθην δεῖν ἔνεκα τοῦ κινδύνου πρᾶξαι οὐδὲν ἀνελεύθερον, οὔτε νῦν μοι μεταμέλει οὕτως ἀπολογησαμένῳ.

- (a) οὐ πολλοῦ ... ὀνειδίζειν (lines 1–3). For what reasons is Socrates rebuking the Athenians? Give **four** details quoting the Greek text. [4]
- (b) εἰ γοῦν ... ἐγένετο (lines 3–4). Explain Socrates's remark. [3]
- (c) Translate ἴσως με οἴεσθε ... τὴν δίκην (lines 6–8). [3]
- (d) Outline Socrates's use of the term ἀπορία in this extract. [2]
- (e) Outline **three** strategies the Athenians would have preferred Socrates to use in his defence. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
-